

Studerendes informationskompetencer

– perspektiver og tendenser fra Cambridge

□ **Kalle Weis-Fogh**, akademisk medarbejder
AU Library, Emdrup

I en række år har den store fortælling om unges digitale kompetencer været med et stort set positivt fortegn. Vi har at gøre med en generation, der er vokset op med internettet og er 'digitalt indfødte'. I det seneste årti er den fortælling dog blevet udfordret og problematiseret. I stigende grad viser det sig, at unge studerendes informationskompetencer og digitale færdigheder ikke er tilstrækkelige i forhold til den virkelighed, de møder på uddannelsesinstitutionerne.

Rapporten 'Informationskompetencer på tværs af uddannelsesniveau', som er udgivet af Tænketaanken Fremtidens Biblioteker i samarbejde med DFFU og Silkeborg Bibliotekerne, giver et øjebliksbillede af tilstanden for informationskompetencer hos danske studerende. Og der er tilsyneladende nok at tage fat på. Ifølge undersøgelsen findes en kløft imellem, hvad der forventes fra uddannelsessteder og den faktiske virkelighed blandt unge studerende.

Et kritisk blik fra det midtengelske

På den årligt tilbagevendende LILAC-konference i Storbritannien var netop de studerendes informationskompetencer og digitale dannelse i fokus. Konferencen blev i år afholdt i den midtengelske by Cambridge og havde omkring 250 deltagere fordelt over tre dage. Arrangørerne var organisationen CILIP, som blandt andet arbejder med 'Information Literacy' (IL) på videregående uddannelser i Storbritannien.

Størstedelen af hovedtalerne på konferencen kredsede om spørgsmål om tilgængelighed, inklusion og repræsentation. Fælles var et kritisk blik på de eksisterende strukturer

indenfor IL som blandt andet inkluderer semesterlister, *peer-reviewed* artikler, databaseudbydere med mere.

Som et eksempel på dette kritiske blik blev der talt om at 'afkolonisere' den pensumlitteratur, som er med til at opretholde eksisterende magtstrukturer. Her ville informationspecialistens rolle være at indgå i dialog med undervisere om diversificering af pensumlister ('*reading lists*'). Hovedtalerne vægtede begreber som 'punk pædagogik' og 'kritisk race teori' – begreber som alle er formuleret i det seneste årti.

Oplægget '*Accessibility – what does it mean for libraries and education*' belyste en anden vinkel af bibliotekets rolle som en inkluderende medspiller i de studerendes liv. Her taltes om, hvad det at være 'neurodivergent' (forstået som studerende med eksempelvis usynlige handicap som ordblindhed, autisme, psykisk sygdom, m.m.) betyder for læring, studerende og IL. Her blev det nævnt, at man tidligt i læringsforløbene bør gøre sig tanker om, hvordan man kan gøre undervisningsmaterialet tilgængeligt. Allerede inden man som underviser planlægger ny undervisning skal man overveje, hvordan man vil favne de studerende, som falder indenfor 'neurodivergent'-gruppen. Et tiltag kunne være deling af slides inden undervisningen, som hjælp til dem der har brug for at forberede sig ekstra. Tilgængelighed kan også være at tilbyde studerende anderledes måder at stille spørgsmål på undervejs i undervisningen.

Tik Tok, lydbøger og læring i mikroformat

Konferencen gav også indblik i den forskning og de undersøgelser, der bliver foretaget rundt omkring i det internationale bibliotekslandskab. Og i modsætning til de mere teoretisk funderede hovedtalere, så var de fremlagte forskningsundersøgelser oftest meget mere håndgribelige og praktisk anlagte, da de blev præsenteret gennem workshops med 'tag-med-hjem' aspekter.

Blandt de mere interessante forskningsundersøgelser var en præsentation af en endnu ikke afsluttet undersøgelse om studerendes brug af Tik Tok til informationssøgning. Undersøgelsen tog udgangspunkt i den nylige artikel fra New York Times '*For Gen Z Tik Tok is the new search engine*'. Tik Tok's 'stærke algoritmer' giver en fornemmelse af, at resultaterne bliver mere relevante og transparente end dem, man finder hos eksempelvis Google. En tidlig, forsigtig, konklusion på undersøgelsen blandt de studerende peger dog på, at information om emner som sundhed og politik eller generelle nyheder blev anset som værende problematiske, når de bliver præsenteret gennem det nye sociale medie. Der syntes derfor stadig at være en kritisk bevidsthed omkring Tik Tok blandt de studerende.

Oplægget '*Audiobooks, Inclusion and Higher Education*' belyste et forsøg foretaget af bibliotekarer fra Cambridge University Library om at bruge lydbøger som et inklusivt akademisk redskab. Til en begyndelse tænkt som en hjælp til neurodivergente og læsehandikappede studerende. Konklusionen var dog en anelse nedslående: lydbøgerne havde været populære, men man var usikre på, om den begrænsede tilgang til lydbøgerne kom de 'rette' brugere til gode. Ligeledes er de praktiske muligheder, eksempelvis notatskrivning, endnu ikke velfungerende.

På konferencens sidste dag var der besøg fra universitetet i Maastricht. Her arbejder man med '*micro-learning*', der fungerer som et redskab til at organisere og kondensere undervisning i IL. Tesen er, at man lærer bedst ved at få komplekse begreber præsenteret i mindre, koncentrerede moduler. Et eksempel fra workshoppen var at dele sin nuværende undervisning op i '*need to know/nice to know*'. En på afstand simpel opgave, men i praksis kompleks. Som deltager skulle man adskille, hvad man ville have, de studerende skulle vide om at referere i APA 7th: Er viden om andre referencetile '*need to know*' eller '*nice to know*'? En i visse sammenhænge nødvendig

øvelse i at koncentrere det, der er vigtigst for de studerende at vide.

↑ Foto: Kalle Weis-Fogh.
Motiv: Cambridge University

IL i det lokale informationslandskab

Det er klart, at fag-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker står overfor komplekse udfordringer fremadrettet. Både i det nuværende informationslandskab, som det blev belyst i den forskningsundersøgelse der nævntes indledningsvis, men også i de forhold der synes at ligge i den ikke alt for fjerne fremtid med AI og chatbotter indflydelse på feltet. Man vil skulle forholde sig til et endnu mere komplekst område, hvor rollen som formidler bliver endnu vigtigere.

LILAC-konferencen anno 2023 kom ikke med store forkromede løsninger. En forsigtig konstatering er, at vi fra dansk side er et godt sted i forhold til den praktiske udformning af undervisning i IL. De praktiske tiltag, der blev præsenteret på konferencen, var ikke milevidt fra nogle af de tiltag og ideer som også ses i det danske bibliotekslandskab. Her kan man pege på eksempelvis det nyligt afrundede STAK-projekt, '*Game of Open Access*' for ph.d.-studerende eller nogle af de andre spændende projekter, der findes omkring i landet.

Til gengæld synes vi herhjemme at være længere fra nogle af de mere normkritiske tiltag konferencen bød på. Tiden vil vise, om vi fremadrettet skal arbejde mere med ikke bare de studerendes kritiske sans, men også i højere grad skal forholde os til, hvad man kan kalde for en 'kritisk informationskompetence teori', som flere af konferencens hovedtalere gjorde. Hvad der dog plejer at være ganske sikkert er, at de tendenser man ser i det omkringliggende samfund, ofte har en tendens til også at manifestere sig i biblioteksverdenen.